

Försvarmakten
107 85 Stockholm

Datum 2011-09-28
Dnr 32-2011-0599

Försvarmaktens delårsrapport 2011

Riksrevisionen har översiktligt granskat Försvarmaktens delårsrapport, daterad 2011-08-12, för perioden den 1 januari - 30 juni 2011. Syftet har varit att bedöma om det i den översiktliga granskningen framkommit något som tyder på att delårsrapporten inte uppfyller kraven enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Riksrevisionen vill efter granskningen av delårsrapporten och avlämnandet av revisorsintyg fästa ledningens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2011-10-14 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Kvalitetssäkring och analys

Riksrevisionen har i rapporter efter granskning av Försvarmaktens delårsrapport samt årsredovisning för 2010 (diariernr 32-2010-0637, daterade 2010-09-13 samt 2010-04-08) rekommenderat att Försvarmakten utvecklar arbetet med analys och kvalitetssäkring av underlag till delårsrapport och årsredovisning. I allt väsentligt kvarstår de synpunkter som Riksrevisionen tidigare lämnat på detta område.

Som ett led i kvalitetssäkringen anser Riksrevisionen att det i Försvarmaktens interna underlag och bokslutsspecifikationer bör framgå vilka kontroller som är gjorda för respektive post i balans- och resultaträkningen. Vidare bör det finnas en översiktlig analys av vilka väsentliga händelser som påverkat utfallet för respektive post under året. Detta för att utifrån en övergripande riskbedömning dels kunna fastställa vilka kontrollmoment som bedömts relevanta samt säkerställa att dessa också utförts, dels för att säkerställa att en avstämning görs som fångar upp onormala transaktioner och värden. En utökad dokumentation av denna typ fungerar även som ett stöd för att minska sårbarheten vid eventuella personalbyten m.m. Några exempel på förbättringsområden anges nedan.

Under posten Skulder till andra myndigheter redovisades i delårsrapporten en skuld gentemot Försvarets materielverk (FMV) om 591 668 tkr. FMV:s motsvarande fordringar gentemot Försvarmakten uppgår till 563 125 tkr. Försvarmakten har inte gjort någon motpartsavstämning för att säkerställa värdet i posten och kan inte redogöra för varför beloppet inte

överensstämmer. Något formellt krav på motpartsavstämning föreligger normalt sett inte vid delårsrapporten, men med tanke på omfattningen av de transaktioner som föreligger mellan Försvarmakten och FMV bedömer Riksrevisionen att det ändå bör övervägas att göra en avstämning myndigheterna emellan även i samband med delårsrapporten.

Granskningen av årsredovisningen för 2010 påvisade bristande redovisning av semesterlöneskulden, och ett belopp som uppskattades till 150-200 mkr saknades i redovisningen. Försvarmakten har under sommaren vidtagit åtgärder för att förbättra redovisningen av semesterlöneskuld. I samband med upprättandet av delårsrapporten innehåller redovisningen fortsatt uppskattningar och osäkerheter vilka Försvarmakten inte informerat om i delårsrapporten för 2011.

Resultatredovisning

Som framgår av delårsrapporten (s. 3) så har Försvarmakten under året redovisat felaktiga uppgifter till regeringen om antalet s.k. interimskontrakt som tecknats med s.k. ”tidvis tjänstgörande gruppchefer, soldater och sjömän”. Riksrevisionen bedömer att kvalitetssäkringen av underlag till den information som lämnas till regeringen bör förbättras. Diskussioner i samband med granskningen av delårsrapporten indikerar att det finns behov av tydligare information mellan olika berörda enheter inom högkvarteret, samt att det av dokumentationen bör framgå tydligare hur information tagits fram ur system mm. Detta då det inte alltid tycks vara den angivna uppgiftslämnaren som faktiskt producerat den uppgift som redovisats, utan att det endast är information från annan enhet som vidareförmedlas.

I resultatredovisningen anges att ca 300 interimsavtal har tecknats. Riksrevisionen anser att det ur informationssynpunkt borde ha framgått tydligare att det inte rör sig om någon form av bindande anställningsavtal med berörda individer, utan att de överenskommelser som tecknats snarare har karaktären av en icke-bindande avsiktsförklaring.

Rekommendation

Försvarmakten bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra kvalitetssäkringen av information som lämnas till regeringen, samt underlag till denna information.

Avräkning statsverket

Försvarmakten har under 2010 och 2011 genomfört förändringar i systemstöd och organisation vilket medfört att antalet redovisningsenheter har reducerats från ca fyrtio stycken till en. Tidigare finansierades två redovisningsenheter av anslag som låg i icke-räntebärande flöde och utfallet på dessa redovisningsenheter utgjorde underlag för justering mellan icke-räntebärande och räntebärande flöde samt avstämning av fordran/skuld gentemot statsverket. Sammanslagningen av redovisningsenheter har medfört att Försvarmakten saknar rutiner för att följa upp och stämma av icke-räntebärande flöde. Detta innebär att Försvarmakten inte har genomfört justeringar mellan flöden för personalkostnader som belastat icke-räntebärande flöde samt vid interna faktureringar mellan flöden. Som en följd så uppgår Försvarmaktens fordran på statsverket avseende anslag i

icke-räntebärande flöde till 1 283 862 tkr. Det löpande kapitalunderskottet finansieras med myndighetens räntekonto hos Riksgälden och gör att Försvarsmakten löpande förlorar ränteintäkter avseende det belopp som belastar fel flöde.

Avsaknaden av avstämningsrutiner medför också att Försvarsmakten saknar möjlighet att härleda saldot till underliggande transaktioner.

Rekommendation

Försvarsmakten anger att man under hösten kommer att utveckla rutiner för att följa upp och stämma av icke-räntebärande flöde. Försvarsmakten bör säkerställa att detta arbete slutförs så snart som möjligt för att minimera ränteförluster. Vidare bör arbetet vara slutfört till årsredovisningen 2011 för att säkerställa att erforderliga underlag till posten finns tillgängliga.

Avsättning uppsagd personal

Riksrevisionen rapporterade i samband med granskning av årsredovisning för 2010 (diariern 32-2010-0637, daterad 2010-04-08) om avsättningar i samband med uppsägning, främst avseende den personal som hösten 2010 valde att inte skriva på avtal om utlandstjänstgöring.

I de fall personal sägs upp och det är rimligt att anta att personalen inte kommer att delta i myndighetens verksamhet under uppsägningstiden, skall avsättning enligt Riksrevisionens bedömning göras i balansräkningen och kostnadsbelastning av anslaget ska ske redan vid beslutstillfället.

Försvarsmakten redovisade ingen avsättning för den berörda personalkategorin i årsredovisningen för 2010. I den komplettering till årsredovisningen för 2010 som avlämnades 2011-03-10 förklarade Försvarsmakten detta med att Försvarsmakten av bl.a. försäkringsskäl inte fattar beslut om arbetsbefrielse i samband med uppsägning. Personal deltar i Trygghetsstiftelsens aktiviteter på arbetstid, vilket Försvarsmakten anser vara en del av Försvarsmaktens ordinarie verksamhet. Riksrevisionen anser att denna tolkning kan diskuteras och att det sannolikt finns skäl att även under dessa förutsättningar göra en avsättning för lönekostnader under avvecklingstiden. Det bör också nämnas att andra myndigheter i liknande situation gjort en annan bedömning än Försvarsmakten.

Riksrevisionen kvarstår i bedömningen att lönekostnaderna bör redovisas som en avsättning i denna typ av fall.

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

I anslutning till granskningen av Försvarsmaktens delårsrapport genomförde Riksrevisionen en löpande granskning av avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser. Granskningen syftade bland annat till att ta del av de underlag som ligger till grund för denna avsättning. Underlagen utgörs främst av fattade beslut av Försvarsmaktens personalförsörjningsnämnd rörandes delpension alternativt pensionsersättning. I samband med granskningen har Riksrevisionen även tagit del av rutinbeskrivning för hanteringen.

Riksrevisionen bedömer att det överlag finns tydliga rutiner för hur olika delar av organisationen ska agera i samband med att personal väljer att gå i delpension eller tar ut pensionsersättning. Riksrevisionen gör emellertid

bedömningen att dessa inte kommunicerats i tillräcklig omfattning till berörda parter i organisationen. Vidare saknas tydliga rutiner för hur de beslut som ligger till grund för framtida ekonomiska åtaganden ska förmedlas.

Riksrevisionen har i sin granskning identifierat att flödet, från att en person ansöker om delpension alternativt pensionsersättning till dess avsättning sker, har ett antal brister. I viss omfattning handlar dessa om oklar ansvarsfördelning inom berörda funktioner. Framst rör det dock brister i beslutsgången. Enligt den rutinbeskrivning Riksrevisionen tagit del av ska beslut rörandes delpension och pensionsersättning förmedlas från Försvarsmaktens personalförsörjningsnämnd till PERSS för ekonomisk uppföljning. Rutinbeskrivningen omfattar inte i vilken form dessa beslut ska förmedlas eller hur återkallande eller justering av beslut ska hanteras. Riksrevisionens har i sin granskning sett att de beslut som inkommer till PERSS förmedlas via olika format; fysisk form alternativt via elektroniska dokument i olika utformning. I vissa fall förmedlas besluten inte alls vilket leder till att PERSS får göra utsökningar i system PRIO för att utreda om HRC registrerat några av de beslut som inte förmedlats.

Riksrevisionens bedömer att avsaknaden av enhetlighet i beslutsförmedlingen ökar risken att ekonomiska åtaganden avseende pensioner och liknande förpliktelser inte registreras. Avsaknaden av rutiner för hur justering av fattade beslut ska hanteras ökar också risken att personal ligger kvar bland avsättningar trots att beslut återkallas alternativt registreras flera gånger med olika avgångsdatum.

Rekommendation

Försvarsmakten bör kommunicera gällande rutiner för att öka medvetenheten om dessa bland berörda parter i organisationen samt säkerställa att dessa efterlevs. Vidare bör Försvarsmakten se till att beslut förmedlas på ett enhetligt sätt så att risken för att framtida ekonomiska åtaganden avseende pensioner och liknande förpliktelser inte registreras minskar. Avslutningsvis föreslår Riksrevisionen att ekonomipersonal på PERSS är involverad i personalförsörjningsnämndens arbete. Ett sådant förfarande bedöms underlätta administrationen och medvetenheten om de beslut som ligger till grund för avsättning för pensioner och liknande förpliktelser.

Övriga driftkostnader

I samband med granskningen av Försvarsmaktens delårsrapport genomförde Riksrevisionen en fördjupad granskning av övriga driftkostnader. Granskningen, vilken omfattade ett slumpmässigt urval om 32 transaktioner på nio olika konton, påvisade brister avseende främst avseende hur Försvarsmakten redovisar sina transaktioner på olika kostnadsslag. Av 32 granskade ärenden bedöms fem vara felredovisade.

Samtliga fel påträffades inom konton som rör kostnader för varor och materiel. För att exemplifiera bristerna så har kostnader för ett serviceavtal avseende systemsupport om 3,8 mnkr bokförts under konto för anskaffning av ”elapparater under 500 €”. Ytterligare två transaktioner, om 461 tkr resp. 251 tkr, har bokförts under samma konto. Riksrevisionens granskning påvisade också att ett inköp av bärbara datorer om 819 tkr bokförts på konto

56110 förbrukningsinventarier. Detta trots att dessa kostnader enligt interna riktlinjer ska aktiveras som anläggningstillgång och sedermera skrivas av. Slutligen noterades det att inköp av mediatjänster om 24 mnkr bokförts på konto avsett för anskaffning av ”övriga varor och förbrukningsmateriel”.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarmakten stärker den interna kontrollen för att säkerställa korrekt kostnadskontering. Riksrevisionen rekommenderar vidare Försvarmakten att stärka löpande uppföljning för att identifiera felaktiga konteringar.

Ansvarig revisor Frank Lantz har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Jonas Björkdahl har varit föredragande.

Frank Lantz

Jonas Björkdahl

Kopia för kännedom:

Regeringen